



Cap sur l'école inclusive  
en Europe



## Θεωρητικό Φύλλο Εργασίας

Οι μεγάλοι παιδαγωγοί

Κορμός της ενότητας /Κ

Είναι σχεδόν αδύνατο να καταρτιστεί ένας εξαντλητικός κατάλογος ερευνητών και παιδαγωγών που έχουν προχωρήσει, με τον δικό τους τρόπο, στους νόμους περί αναπηρίας στο σχολείο.

Παρουσιάζουμε στο κεφάλαιο εκπαιδευτικών πόρων ένα αρκετά ευρύ πάνελ που πηγαιίνει από το Comenius (XVII αιώνα) στους σύγχρονους.

Μεταξύ αυτών των σπουδαίων εκπαιδευτικών βρίσκουμε δύο κοινά χαρακτηριστικά:

- την επιθυμία να απομακρυνθούν από την τυποποιημένη διδασκαλία.  
Αυτή η "πρωτοπορεία" δεν είναι αποτελεσματική όταν απευθύνεται σε μαθητές με Ειδική Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ) που απαιτούν εκπαίδευση προσαρμοσμένη σε κάθε ένα ξεχωριστά.

Ο πειραματισμός πριν από τις θεωρητικές έννοιες, η παρατήρηση για να ανακαλυφθεί η προσωπικότητα του μαθητή, η εργασία πάνω στο συγκεκριμένο για να προκαλέσει το ενδιαφέρον των παιδιών, ο σεβασμός για τις προσωπικότητές τους, η εγκάρσια διάδοση της μάθησης μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, είναι κοινά χαρακτηριστικά αυτών των εναλλακτικών παιδαγωγικών, τα οποία έχουν δείξει την αποτελεσματικότητά τους για όλους τους μαθητές.

- την αδιαμφισβήτητη πεποίθηση για την ικανότητα εκπαίδευσης όλων των παιδιών, από κάθε άποψη σύμφωνα με την ανθρωπιστική φιλοσοφία.



Ο **Comenius**, του οποίου το πραγματικό όνομα είναι ο Jan Amos Komenský (1592-1670), από το βασίλειο της Βοημίας (τώρα Τσεχική Δημοκρατία), φιλόσοφος, γραμματέας και εκπαιδευτικός, αφιέρωσε τη ζωή του στη βελτίωση των εκπαιδευτικών μεθόδων.

Θεωρείται πατέρας της σύγχρονης εκπαίδευσης. Ο Jules Michelet το αποκαλούσε "Η Γαλιλαία της Εκπαίδευσης". Ο νεωτερισμός του τον ώθησε ήδη να καινοτομήσει στη διδασκαλία, εισάγοντας τη χρήση εικόνων και καταφεύγοντας σε δραστηριότητες διασκέδασης.

Ο ίδιος διακρίθηκε ιδιαίτερα λέγοντας ότι τα κορίτσια είχαν τις ίδιες πνευματικές ικανότητες με τα αγόρια, που ήταν εκείνη την εποχή εικονομαχική θέση. Ασχολήθηκε επίσης με τους μαθητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, για καλύτερη υποστήριξη από το εκπαιδευτικό σύστημα.



Ο **Jean-Baptiste de La Salle** (1651-1719), Γάλλος κληρικός, χειροτονήθηκε το 1900, ο οποίος ήταν πρωτοπόρος στην παιδαγωγική. Είναι ο ιδρυτής του Ινστιτούτου των Αδελφών των χριστιανικών σχολείων, αφιερωμένο στην εκπαίδευση των φτωχών παιδιών.

Σημειώνοντας την ανεπάρκεια των δασκάλων, κάνει στη Reims ένα σεμινάριο που αποτελεί μια πραγματική σχολή επιμόρφωσης δασκάλων, μια σημαντική καινοτομία εκείνη την εποχή, ειδικά δεδομένου ότι αυτή η ομάδα συγκροτήθηκε αποκλειστικά από λαϊκούς.

Η παιδαγωγική του βασίζεται σε δύο εξίσου καινοτόμες αρχές: το μάθημα δεν δίνεται ξεχωριστά (όπως συνέβαινε μέχρι στιγμής) αλλά συλλογικά σε μια τάξη και τα παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν στα γαλλικά και όχι στα λατινικά. Αυτές οι καινοτομίες έχουν αλλάξει βαθιά την παιδαγωγική στη Γαλλία (και αλλού)

Άλλες αξιοσημείωτες καινοτομίες που οφείλονται στον De La Salle: η διδασκαλία που παρέχεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ήταν εντελώς δωρεάν στα σχολεία που ίδρυσε, μια σημαντική κοινωνική πρόοδος που καμία κυβέρνηση δεν είχε καθιερώσει πριν απ' αυτόν. Διοργάνωσε μαθήματα βράδυ και Κυριακή για τους νέους εργαζόμενους, εστίασε τη διδασκαλία του στις ανάγκες του κόσμου της εργασίας, γεγονός που διευκόλυνε την απασχολησιμότητα των νέων. Το θεμέλιο της γνώσης ήταν: να διαβάζουμε, να

γράφουμε, να υπολογίζουμε, να σχεδιάζουμε, οι ασκήσεις που υποστηρίζουν αυτή τη θεωρητική διδασκαλία εμπνέονται από συγκεκριμένες περιπτώσεις στο εμπόριο και τη βιοτεχνία.



Ο **Jean Itard**, (1774-1838), Γάλλος γιατρός που ειδικεύεται στην κώφωση και ειδική εκπαίδευση. Πεισμένος για την ικανότητα εκπαίδευσης όλων των παιδιών, έγινε διάσημος για το πείραμα με το " άγριο παιδί του Aveyron».

Είναι ο ιδρυτής της Παιδοψυχιατρικής, το έργο του σχετικά με την κατάρτιση του λόγου για κωφούς και την αποκατάσταση του τραυλισμού του έδωσε παγκόσμια φήμη.

Συγγραφέας πολυάριθμων επιστημονικών έργων σε διάφορους τομείς της ιατρικής, της ωτολογίας, της ακτινολογίας, της φωνολογίας και της νευρολογίας.

Μέσα από τις εμπειρίες του, συνέβαλε στην ικανότητα προσαρμογής των ατόμων με ειδικές ανάγκες για να προωθήσει τη νοοτροπία της αναπηρίας.



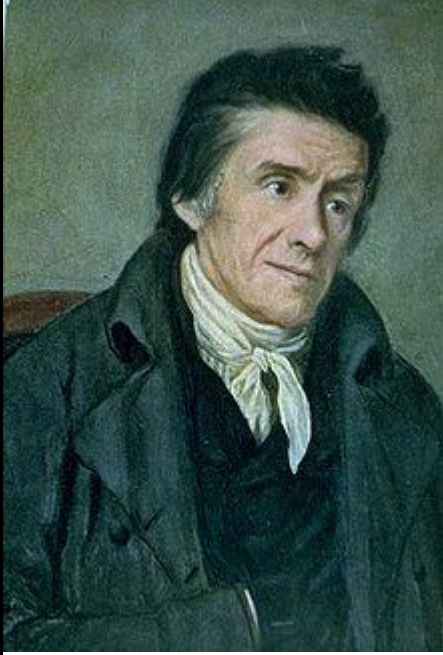
Ο **Édouard Séguin**, (1812-1880) Γάλλος παιδαγωγός, στη Γαλλία και στη συνέχεια στις Ηνωμένες Πολιτείες, ασχολήθηκε με την εκπαίδευση ατόμων με νοητική υστέρηση. Κοντά στον Itard, ο οποίος τον οδήγησε σε αυτόν τον δρόμο, κέρδισε φήμη για το έργο του υπέρ των παιδιών με γνωστικές διαταραχές.

Περί το 1840 ίδρυσε το πρώτο ιδιωτικό σχολείο στο Παρίσι αφιερωμένο στην εκπαίδευση των διανοητικά αναπήρων. Το 1846 δημοσίευσε την «Ηθική Θεραπεία, Υγιεινή και Εκπαίδευση των ηλιθίων». Το βιβλίο αυτό θεωρείται το πρώτο συστηματικό εγχειρίδιο για τις ειδικές ανάγκες των παιδιών με νοητική υστέρηση.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, δημιούργησε διάφορα σχολεία που ειδικεύονται στην ψυχική αναπηρία.

Σχεδίασε κάποια παιχνίδια lego που επέτρεψαν στους μαθητές να αντιμετωπίσουν πολύπλοκες καταστάσεις και να δοκιμάσουν τη νοημοσύνη τους.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας της ενέπνευσαν, μεταξύ άλλων, τη Μαρία Μοντεσσόρι, που τις ανέπτυξε προς όφελος όλων των φοιτητών. Είπε για τον Edouard Seguin ότι είχε «αξίζει να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σύστημα εκπαίδευσης για τα παιδιά με αναπηρίες ».



**Ο Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827)** Ελβετός παιδαγωγός, εκπαιδευτής και στοχαστής, επίσης πρωτοπόρος της σύγχρονης παιδαγωγικής.

Μεταξύ 1804 και 1824 ίδρυσε διάφορα ινστιτούτα για τους νέους και τα κορίτσια (χωριστά), αλλά και ένα ινστιτούτο για τους κωφούς και ένα ινστιτούτο για τα φτωχά παιδιά.

Η παιδαγωγική του εισάγει την αποφοίτηση στη μάθηση: το συγκεκριμένο πριν από το αφηρημένο, το κοντινό πριν από το μακρινό, το απλό πριν από το περίπλοκο. Προτείνει να προχωρούν οι μαθητές αργά και σταδιακά.



**Ο Janusz Korczak (1878-1942)**, από το πραγματικό του όνομα Henryk Goldszmit, είναι Πολωνός γιατρός-παιδίατρος, εκπαιδευτικός και συγγραφέας. Πριν από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν ένα από τα πιο γνωστά πρόσωπα της Παιδαγωγικής για την παιδική ηλικία. Αφήνει το όνομά του στους επόμενους για το παιδαγωγικό του έργο, τη λογοτεχνία του για παιδιά και τη δέσμευσή του για τα δικαιώματα του παιδιού.

Είναι επίσης διάσημος επειδή σκόπιμα επέλεξε να μεταφερθεί στην Τρεμπλίνκα με τα εβραϊκά παιδιά του γκέτο της Βαρσοβίας, για να τα φροντίζει σε ένα ορφανοτροφείο (πηγή wikipedia)

Από παιδαγωγική άποψη, βρίσκεται στη γραμμή των μεγάλων σύγχρονων παιδαγωγών του Pestalozzi, του Freinet, της Montessori, του Decroly, του Deligny, του Makarenko...

Συνέβαλε στην πρόοδο της ενεργού παιδαγωγικής και του νέου σχολείου.



**O Ovide Decroly** (1871-1932), Βέλγος παιδαγωγός, νευροψυχίατρος και ψυχολόγος που στρατεύτηκε σε μια βαθιά μεταρρύθμιση της διδασκαλίας υποστηρίζοντας μια σφαιρική μέθοδο διδασκαλίας που περιλαμβάνει την ανάγνωση και τη γραφή σε όλα τα διδακτικά μαθήματα και όχι την απομόνωση τους σε επί μέρους κλάδους.

Ήδη από το 1901, έγινε επικεφαλής γιατρός μιας εργαστηριακής κλινικής «μη κανονικών» παιδιών, την οποία ο Decroly χαρακτήρισε ως «ανώμαλη» επειδή αρνήθηκε να χρησιμοποιήσει τους όρους «μη φυσιολογικό» ή «ανάπηρο». Για να είναι σε θέση να παρακολουθεί συνεχώς τη συμπεριφορά των παιδιών, απαιτεί το ίδρυμα αυτό να ανοίξει μέσα στο σπίτι του. Τα "μη κανονικά" παιδιά συνυπάρχουν με τα 3 παιδιά του Decroly, κάτι που αποτελεί ήδη μια μορφή συμπερίληψης. Η παιδαγωγική του ήταν εμπνευσμένη από μια επιστημονική και εξατομικευμένη ανάλυση

της ψυχολογίας του παιδιού. Βασίζεται στον πειραματισμό που προηγείται της θεωρίας, αλλά και στην ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι εξωτερικοί παράγοντες (κοινωνικός και φυσικός) του περιβάλλοντος. Ο Decroly, λοιπόν, συστήνει τη διεξαγωγή ενός προγράμματος που προτείνει στο παιδί δραστηριότητες που το θέτουν σε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον του ώστε να μπορεί να αναπτυχθεί ως άτομο και ως κοινωνικό ον.



**O Fernand Deligny** (1913-1996), Γάλλος εκπαιδευτής και εμπνευστής υπήρξε μια από τις σημαντικότερες αναφορές της ειδικής εκπαίδευσης. Αντιτάχθηκε στην απομόνωση των αυτιστικών, παραβατικών και δύσκολων παιδιών.

Πειραματίστηκε με εναλλακτικούς τρόπους για την ειδική αγωγή που προσομοίαζαν με τους τρόπους της ζωής των παιδιών.

Πρώην δάσκαλος, ενδιαφέρεται πολύ νωρίς για προβλήματα παιδιών (παραβατικότητα και ψυχικές διαταραχές) Εμπνευσμένος από νέες παιδαγωγικές και κοντά στις ιδέες του Φρενέτ, σχεδιάζει μεθόδους διδασκαλίας μακριά από το κλασικό σχολείο, βασισμένες

στην εισαγωγή των παιδιών σε πραγματικές καταστάσεις, για να τα φέρει ενώπιον της πραγματικότητας, προκαλώντας έτσι το ενδιαφέρον των μαθητών.

Συγγραφέας του βιβλίου και αργότερα ταινίας "Αυτό το παιδί υπάρχει( ce Gamin là )", που καταδεικνύει ότι η κοινωνική ζωή είναι ευεργετική για τα παιδιά με αυτισμό.

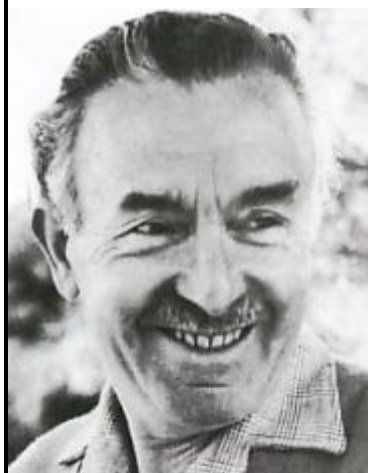


**H Maria Montessori** (1870-1952), Ιταλίδα γιατρός και παιδαγωγός, γνωστή παγκοσμίως για τη μέθοδο διδασκαλίας που φέρει το όνομά της, παιδαγωγική Montessori (πηγή wikipedia).

Η Maria Montessori θεωρεί την εκπαίδευση όχι μόνο ως μετάδοση της γνώσης, αλλά και κυρίως ως μέσο φυσικής ανάπτυξης του παιδιού, που εκφράζεται μέσα από την οργάνωση του περιβάλλοντος σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του παιδιού του. την ηλικία.

Στη βάση της μεθόδου της είναι η γνώση και ο σεβασμός των ψυχολογικών νόμων που επηρεάζουν την ανάπτυξη του παιδιού. Αυτή είναι μια αποκαλούμενη μέθοδος ανοιχτής εκπαίδευσης που αρχίζει με την παρατήρηση του παιδιού.

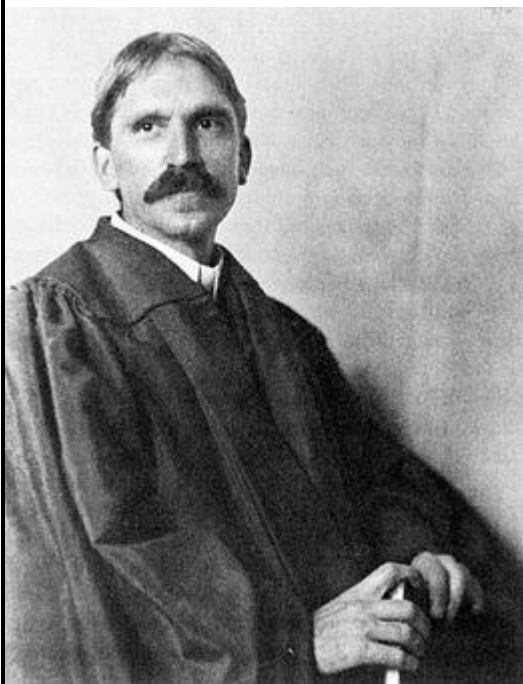
Από το 1900, άρχισε να ενδιαφέρεται για τα παιδιά τα λεγόμενα ανώμαλα (τότε). Σχετικά με αυτά είπε: «Είχα τη διαίσθηση ότι το πρόβλημα αυτών των ελλείψεων ήταν λιγότερο ιατρικό από το παιδαγωγικό ...». Και, βασιζόμενη στο έργο των Itard και Seguin, φρόντισε τα παιδιά με αναπηρία στα οποία έμαθε να διαβάζουν, να γράφουν και στα οποία έκανε εξετάσεις (που πέρασαν με επιτυχία) ταυτόχρονα με τα «κανονικά» παιδιά. . (πηγή Wikipedia). Η Maria Montessori βρισκόταν στην πρώτη γραμμή της κοινωνικής εκπαίδευσης.



**O Célestin Baptistin Freinet** (1896-1966), Γάλλος δάσκαλος που ανέπτυξε, σε δίκτυο με άλλους δασκάλους, μεθόδους διδασκαλίας που χρησιμοποιούν την ελεύθερη έκφραση παιδιών: ελεύθερο κείμενο, ελεύθερο σχέδιο, εσωτερική σχολική αλληλογραφία, εκτύπωση και σχολική εφημερίδα, έρευνες, συνεργατική συνάντηση, αυτοδιόρθωση, βιβλία ζωής, χρονοδιαγράμματα κ.λπ..

Η μέθοδος Freinet, η οποία εξακολουθεί να έχει πολλούς οπαδούς σήμερα, έχει εμπνεύσει τα περισσότερα εναλλακτικά μοντέλα διδασκαλίας. Ο Freinet έσπασε σκόπιμα με "επίσημες" διδακτικές μεθόδους, τις οποίες θεωρεί υπερβολικά προσανατολισμένες προς την αφηρημένη γνώση και δίνοντας μεγάλη σημασία στην πνευματική απόδοση. Αυτή η διαφωνία είναι τέτοια που ο Φρενέ έφυγε από την εθνική εκπαίδευση το 1934 για να ιδρύσει το δικό του σχολείο. Σύμφωνα με αυτόν "το σχολείο πρέπει να πάρει τα παιδιά όπως είναι, να ξεκινάει από τις ανάγκες τους, τα πραγματικά τους ενδιαφέροντα, ακόμα και αν είναι ενίοτε σε αντίθεση με τις κοινωνικές συνήθειες ή τις ιδέες των εκπαιδευτικών, να θέσει στη διάθεσή τους τις τεχνικές και τα εργαλεία προσαρμοσμένα στις τεχνικές αυτές, ώστε να μπορούν να πλατύνουν, να διευρύνουν, να εμπιστευτούν και να διασαφηνίζουν τη ζωή με όλη την ακεραιότητα και την πρωτοτυπία τους». Το παιδί θεωρείται ως φυτό που ο δάσκαλος πρέπει να περιβάλλει με όλη τη φροντίδα, ώστε να αναπτύσσεται με

αρμονικό και αποτελεσματικό τρόπο. Το να γνωρίζει κανείς το παιδί και να διεγείρει το ενδιαφέρον του για μάθηση είναι στη βάση της μεθόδου του.

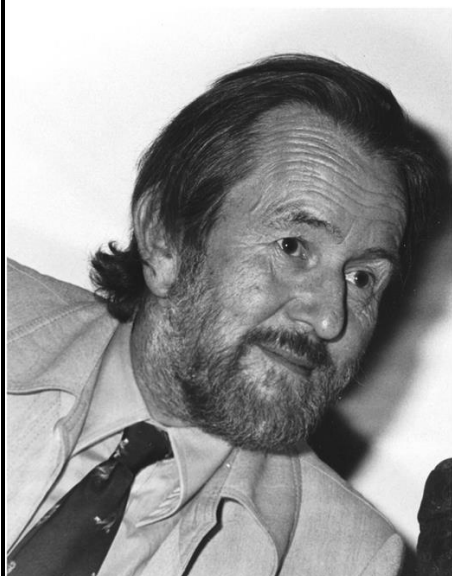


**Ο John Dewey** (1859-1952), Αμερικανός ψυχολόγος και φιλόσοφος γίνεται αναφορά στο σήμερα της νέας εκπαίδευσης. Η αντίληψη του για την εκπαίδευση έχει επηρεάσει τις τεχνικές διδασκαλίας, όχι μόνο στη Βόρεια Αμερική αλλά και σε όλο τον κόσμο.

Η μέθοδος του βασίζεται στην "hands-on learning" ("πρακτική μάθηση"), η οποία συνίσταται στην τοποθέτηση του μαθητή σε μια κατάσταση δρώντος σε δραστηριότητες εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Για αυτόν, το να εκπαιδεύσει είναι να συμβιβάσει δυϊσμούς που φαίνονται αντιφατικοί: λόγο και πάθη, σωματικό και πνευματικό, πνεύμα και δράση, ψυχολογικό και κοινωνικό, το άτομο και την κοινωνία, τις προσδοκίες των μαθητών και σχολικά προγράμματα, θεωρία και πρακτική, ...

Η εκπαίδευση περιλαμβάνει την παιδαγωγική εκμετάλλευση της εμπειρίας μέσω δύο θεμελιωδών αρχών: «συνέχεια» και «αλληλεπίδραση» μεταξύ του ανθρώπου και του κόσμου γύρω του. Αυτές οι δύο αρχές περνούν μέσα από το κόσκινο

της λογικής και της ψυχολογίας.



**Ο Philip Henry Nicholls WOOD** (1928-2008), γεννήθηκε στο Cardiff (Ηνωμένο Βασίλειο) Ρευματολόγος, επιδημιολόγος, ερευνητής υπηρεσιών υγείας, κοινωνιολόγος, φιλόσοφος και καινοτόμος, ήταν πρωτεργάτης της πρώτης Διεθνούς Ταξινόμησης Αναπηρίας (CIH).

Παρουσιάστηκε στον ΠΟΥ το 1975 και εγκρίθηκε το 1976, αυτή η ταξινόμηση δημοσιεύθηκε στην αγγλική γλώσσα μόνο το 1980 λόγω των διεθνών επιφυλάξεων και παρεξηγήσεων..

Ωστόσο, το έργο του WOOD αποτέλεσε τη βάση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Αναπηρία.

Ο κατάλογος που προτείνεται εδώ δεν είναι εξαντλητικός, αλλά είναι αδύνατον να αναφερθούν όλοι οι ερευνητές και οι παιδαγωγοί που έχουν προχωρήσει με τον δικό τους τρόπο τους νόμους περί αναπηρίας στο σχολείο.

Μεταξύ αυτών των παιδαγωγών βρίσκουμε ένα κοινό χαρακτηριστικό: την επιθυμία να απομακρυνθούν από την τυποποιημένη διδασκαλία.

Αυτή η "καινοτομία" δεν είναι αποτελεσματική όταν απευθύνεται σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ) που απαιτούν εκπαίδευση προσαρμοσμένη σε κάθε έναν ξεχωριστά.

Ο πειραματισμός πριν από τις θεωρητικές έννοιες, οι εργασίες για το συγκεκριμένο να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των παιδιών, ο σεβασμός των προσωπικοτήτων τους, η εγκάρσια διάδοση των μαθημάτων μέσω εκπαιδευτικών σχεδίων, είναι κοινά χαρακτηριστικά αυτών των εναλλακτικών παιδαγωγικών, αποτελεσματικότητα για όλους τους μαθητές.